

Etik İlkeler

Akademik olarak iletişim halinde olmak, genel iletişim araçlarının kullanımı dışında birtakım süreçlerin devreye girmesini gerektirmektedir. Bir bilimsel çalışmanın yazım aşamasından yayımlanmasına kadar geçen zamanda yazar, yayıncı, editör ve hakem arasında iletişimin sağlanmasıyla bu süreçler tamamlanmaktadır. Dolayısıyla, her bir süreçte ortaya konulan katkılar, çalışmanın niteliğini doğrudan etkilemektedir. Sonuç olarak; tarafsız, tutarlı ve saygın bilginin ortaya çıkması ve paylaşılması amaçlanmaktadır. Hakemli dergilerde yayımlanan çalışmalar bilimsel yöntemleri temel almak durumundadır. Bu nedenle; hakemli dergilerde bilimsel çalışmaların yayımlanmasında katkısı olan bütün paydaşların (yazar, yayıncı, editör ve hakem) belirli etik ilkeler çerçevesinde hareket etmesi önem taşımaktadır. Boyabat İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi e-Dergisi'nin etik ilkeleri çerçevesinde tüm paydaşların aşağıdaki görev ve sorumlulukları yerine getirmeleri beklenmektedir. Bu görev ve sorumluluklar, Committee on Publication Ethics (COPE) tarafından belirlenen uluslararası standartlar göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Dergiye gönderilen çalışmaların, bahse konu etik ilke ve kurallara riayet etmeleri kendi sorumluluklarındadır ve bunları en başında kabul ettikleri varsayılır. Ayrıca dergiye gönderilen çalışmalar, iThenticate ve Turnitin gibi intihal programları kullanılarak da taranacaktır. Çalışmaların başvuru ve yayımlanma aşamalarında yazarlardan herhangi bir isim altında ücret talep edilmeyecektir.

Yazarların Sorumlulukları

Gönderilen çalışmalar özgün çalışmalar olmalıdır. Çalışmalarda diğer çalışmalardan yararlanılması veya yazarlar dışındaki kimselerin sözlerinin kullanılması gibi durumlarda tam ve uygun biçimde atıfta bulunulması veya alıntı yapılması gerekmektedir. Buna benzer olarak yazıma ilişkin hususlar, derginin yazım kuralları doğrultusunda gerçekleştirilmelidir.

Bir çalışmanın yazarları arasında yer almak, çalışmaya bağlam, kurgu, uygulama veya yorumlama gibi yönlerden önemli katkılarda bulunmuş olmayı gerektirir. Bu tür somut katkılar sunan herkes çalışmanın yazarı olarak gösterilmelidir. Bu anlamda çıkar çatışması olup olmadığına ilişkin hususlar, ilgili yazarların mesuliyetindedir. Redaksiyon, danışmanlık vb. yönlerden çalışmaya katkı sağlayan kişilere yazarlar arasında yer verilmemelidir. Bir çalışmayla Boyabat İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi e-Dergisi'ne başvurulduktan sonra yazar ekleme – çıkarma yapılmamalıdır.

Bütün yazarlar çalışmanın;

- yazarlarının kimlerden oluşacağı konusunda hemfikir olmalı,
- nihai hali üzerinde mutabık kalmalı,
- yayımlanmasına onay vermiş olmalıdır. Bu kapsamda dergi idaresi tarafından kendilerine gönderilen ilgili formların onaylanması da yazarlardan beklenebilir.

Her bir yazar çalışmada yapılan analizlerden ve ulaşılan sonuçlardan eşit düzeyde sorumludur. Değerlendirme süreçlerinde yazarlardan ham veri veya çalışmaya ilişkin bilgi talep edildiğinde bütün yazarlar bunları yayın kuruluna sunmaya hazır durumda olmalıdır.

Çıkar çatışmasına yol açabilecek durumlar yazarlar tarafından belirtilmelidir. Bütün yazarlar diğer insanlarla ve kurumlarla aralarında parasal ve kişisel ilişkiler varsa bunu net bir biçimde ortaya koymalıdır. Çalışmanın araştırma veya hazırlama aşamalarına yönelik finansal veya başkaca şekilde destek sağlayan kaynaklar varsa bunlar açıklanmalıdır.

Bir çalışmayla aynı anda birden fazla dergiye başvurulmamalıdır. Bununla birlikte, tez çalışmalarından üretilen makaleler dışında, daha önce yayımlanmış olan bir çalışmayla, dergiye başvurulmamalıdır.

Değerlendirme süreci başladıktan sonra çalışmalarında hata veya sorun fark eden yazarlar dergi editörünü bilgilendirmeli, “düzeltme” ve “geri çekme” işlemleriyle ilgili olarak editör ile iş birliği yapmalıdırlar.

Etik kurallar çerçevesinde; dergide değerlendirilmesi için [Etik Kurul İzni](#) gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel veya nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel veya diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel Verilerin Korunması Kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.

Editörlerin Sorumlulukları

Diğer paydaşlarla iş birliği halinde yaptığı çalışmalar neticesinde dergiye gönderilen çalışmalardan hangilerinin yayımlanacağına, hakem rapor/değerlendirmelerine de dayalı olarak bağımsız bir biçimde karar veren tek kişi editördür. Bu kararın verilmesinde çalışmalarda yapılan analizlerin ve ulaşılan sonuçların geçerliliği ve araştırmacılar ve okuyucular açısından önemi de değerlendirilmelidir. Editör yardımcıları ve alan editörlerinin görüş ve önerilerinin dikkate alınması, bu süreçte katkı verecek ve yararlı olacaktır. Ayrıca, çalışmaların metinleri içerisinde yer alan hakaret, telif hakkı ihlali ve intihal gibi hukuki sonuçlara yol açabilecek sorunlar gözden kaçırılmamalıdır.

Editör hakemlik sürecinin adil, tarafsız ve zamanında yapılmasını sağlamalıdır. Bilimsel çalışmalar en az iki kurum dışı ve bağımsız hakem tarafından değerlendirilmeli, gerektiğinde editör farklı görüşlere de başvurmalıdır. Hakemler çalışmanın alanına hakim olan bilim insanları arasından seçilmeli, sahteciliğin önlenmesi konusunda özenli davranılmalıdır. Taraflar açısından örtük hakem mekanizması mutlaka çalıştırılmalıdır.

Editör yazarların ırkını, cinsiyetini, cinsel tercihini, dini inancını, etnik kökenini, uyruğunu ve siyasi görüşünü hiçbir şekilde dikkate almaksızın çalışmalarla ilgili değerlendirme yapmalıdır. Editörlük anlayışı şeffaflığı ve dürüstlüğü desteklemelidir. Çalışmanın yayımlanmaması kararına itiraz edilmesi gibi durumlara yönelik olarak şeffaf bir mekanizma oluşturulmalıdır. Editör derginin dijital olanaklarını kullanarak hakemlerden ve yazarlardan beklentinin ne olduğu konusunda onları net bir biçimde aydınlatmalıdır.

Editör yapay yollara başvurarak derginin etki faktörünü yükseltme faaliyetine girişmemelidir. Bu bağlamda, editör bilimsel nedenler ve yöntemlerin dışına çıkılarak dergide daha önce yayımlanmış çalışmalara zorlama bir biçimde atıfta bulunulmasına yönelik çaba sarf etmemelidir. Ayrıca, yazarların editörün kendi çalışmalarına atıfta bulunmak için aynı biçimde yapay yollara başvurmasına engel olunmalıdır.

Editör bir çalışmayla dergiye başvurulması sürecinde çalışmaya ilişkin olarak sunulan bütün materyallerin ve hakemlerle olan iletişimde detayların gizliliğini sağlamakla yükümlüdür. Çalışmayla birlikte sunulan yayımlanmamış materyalleri editör kendi çalışmalarında kullanmamalıdır. Hakemlik sürecinde elde edilen özel bilgiler ve fikirler gizli tutulmalı, kişisel yarar sağlamak amacıyla kullanılmamalıdır.

Editörü de ilgilendiren muhtemel çıkar çatışmaları yayıncıya beyan edilmelidir. Bu durumda yayıncı söz konusu beyanı dergide yayımlayabilir. Editör bizzat kendisinin ve/veya yakınlarının katkıda bulunduğu çalışmalarla ilgili değerlendirme süreçlerine dahil olmamalıdır. Çalışma,

diğer çalışmalarla aynı prosedürlere tâbi tutularak değerlendirilmeli, hakemliğin bağımsız bir biçimde yapılması sağlanmalıdır.

Editör araştırma, yayıncılık, hakemlik ve editörlük süreçlerinde yetkiyi kötüye kullanma durumlarına karşı özenli davranmalı ve bunlara engel olmalıdır.

Hakemlerin Sorumlulukları

Bir çalışmanın değerlendirilmesinde hakemlik süreci çok önemli bir yere sahiptir. Derginin hakemlik politikası, örtük hakem anlayışına dayanır. Hakemler editörlük sürecine görüş ve önerileriyle katkıda bulunmalı ve çalışmada yapılacak düzeltmelere ilişkin olarak editör aracılığıyla yazarlarla iletişim halinde olmalıdırlar. Yazarlara ve çalışmalara karşı saygı çerçevesinde bir yaklaşım sergilenmelidir. Hakemler gelen çalışmanın içeriğiyle ilgili olarak kendilerini yeterli bulmuyorsa editörü bilgilendirerek değerlendirme sürecinden ayrılmalıdırlar.

Hakemlere gelen her bir çalışma gizli tutulmalıdır. Çalışmanın içeriğiyle ilgili bilgiler hiç kimseyle paylaşılmamalı, editörün bilgisi dışında yazarlarla iletişime geçme çabasına girişilmemelidir. Çalışmayla ilgili tartışılması gereken konular olduğu düşünülüyorsa bu tartışma doğrudan editörle yapılmalı ya da editör aracılığıyla yazarlara hakem görüşleri iletilmelidir. Bir çalışmayla dergiye başvuru sürecinde yazarlar tarafından sunulan henüz yayımlanmamış materyaller hakemlerin kendi çalışmalarında kullanılmamalıdır. Hakemlik sürecinde elde edilen özel bilgiler ve fikirler gizli tutulmalı, kişisel yarar sağlamak amacıyla kullanılmamalıdır.

Hakemler çalışmadaki etik açıdan sorun teşkil edebilecek konularla ilgili olarak dikkatli davranmalı, bu tür durumlarda editörü uyarmalıdırlar. Bir çalışmanın başka çalışmalarla arasında somut benzerlikler tespit edilmesi halinde editör detaylar konusunda bilgilendirilmelidir.

Hakemler değerlendirmelerinde tarafsızlık ilkesini benimsemelidirler. Hakemliği kabul etmeden önce yazarlarla aralarındaki muhtemel çıkar çatışması konusunda editöre danışmalıdırlar. Hakemler kendi çalışmalarına atıfta bulunulması gerektiği yönünde bir değerlendirme yapmışlarsa bunun bilimsel nedenler ve yöntemler çerçevesinde gerekçelendirilmesi gerekmektedir.